

MIEJSCE PAMIĘCI
PRACA PRZYMUSOWA
W LIPSKU

KONTAKT

Gedenkstätte für Zwangsarbeit in Leipzig

Permoser Str.15

04318 Lipsk

Tel: +49 341 - 235 2075

Faks: +49 341 - 235 2076

www.zwangsarbeit-in-leipzig.de

info@zwangsarbeit-in-leipzig.de

GODZINY OTWARCIA:

Od wtorku do czwartku

godz. 10:00 – 18:00

(lub po wcześniejszym umówieniu się)

Wejście jest bezpłatne.

DOJAZD

Tramwaj nr 3: Permoser / Torgauer Str.

(Wissenschaftspark)

Autobus nr 90: Permoser / Torgauer Str.

Finansowane przez:

Stadt Leipzig
Kulturamt

Gedenkstätte für Zwangsarbeit Leipzig

Permoser Straße 15

04318 Leipzig

www.zwangsarbeit-in-leipzig.de

Praca przymusowa podczas wojny

W latach 1939–1945 w nazistowskich Niemczech i w całej okupowanej Europie ponad 20 milionów ludzi – mężczyzn, kobiet i dzieci – było zmuszanych do pracy na rzecz III Rzeszy. Na terenie Niemiec było prawie 13 milionów przymusowych robotników. Pod koniec wojny niemal co czwarty pracownik był pracownikiem przymusowym.

Ich wykorzystanie było częścią codziennego życia ludności niemieckiej, a codzienne kontakty – od gospodarstw rolnych po fabryki zbrojeniowe – były nieuniknione. Wykorzystywanie pracy przymusowej było powszechną zbrodnią.

Jeńcy wojenni, cywilni robotnicy przymusowi, jeńcy z obozów jenieckich i więźniowie obozów koncentracyjnych byli zmuszani do pracy wbrew swojej woli.

Jedni byli kuszeni fałszywymi obietnicami, inni – siłą deportowani do Niemiec, ale wszyscy byli wykorzystywani jako tania siła robocza. Pracowali w rolnictwie i budownictwie, w przemyśle, w sektorze publicznym, w gospodarstwach domowych – we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. Byli źle odżywiani, pozbawieni opieki medycznej, mieszkali w barakach i obozach, nie mogli wrócić do swoich domów i byli dyskryminowani z powodów rasowych.

ZDJĘCIA:

Okładka: Zniszczona przez bombardowanie hala produkcyjna HASAG w Lipsku.

© Zbiory GfZL.

Wnętrze: Jeńcy sowieccy sprzątający plac Augusta, z wieżą kościoła św. Mikołaja w tle. © Archiwa miejskie Lipska.

Byłe więźniarki obozu koncentracyjnego w podobozie »HASAG-Leipzig« po wyzwoleniu.

© Zbiory GfZL.

Projekt: Janett Bielau

Praca przymusowa w Lipsku

Podczas II wojny światowej Lipsk był ważnym ośrodkiem gospodarczym i obronnym. Pracowało tu przymusowo co najmniej 60 000 kobiet i mężczyzn. Byli wykorzystywani we wszystkich sektorach gospodarki, między innymi jako pomoc domowa, w zakładach miejskich, firmach transportowych i w firmach prywatnych. Większość z nich była wykorzystywana w przemyśle zbrojeniowym. Mieszkali w bardzo złych warunkach higienicznych w barakach rozrzuconych po całym mieście. W mieście znajduje się co najmniej 400 ośrodków takiego zbiorowego zakwaterowania. Również więźniowie obozów koncentracyjnych byli wykorzystywani, aby zaspokoić rosnące zapotrzebowanie na siłę roboczą w przemyśle zbrojeniowym. W tym celu od roku 1944 w okolicach Lipska wybudowano sześć podobozów obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie.

Hugo-Schneider-Aktiengesellschaft (HASAG)

Największą firmą zbrojeniową w Saksonii i głównym beneficjentem pracy przymusowej były zakłady »Hugo Schneider Aktiengesellschaft« (HASAG), które miały swoją siedzibę w Lipsku. Koncern posiadał duże fabryki amunicji w okupowanej Polsce i na terenie III Rzeszy. Zatrudniano w nich przymusowo mężczyzn i kobiety pochodzenia żydowskiego oraz więźniów obozów koncentracyjnych. Tysiące przymusowych robotników produkowały w fabrykach zbrojeniowych w Lipsku amunicję i pancerfausty. Latem 1944 roku niedaleko fabryki wybudowano podobóz obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie, w którym przebywało ponad 5000 więźniarek. W następnych miesiącach kolejne podobozы obozów koncentracyjnych powstały również w pobliżu innych fabryk należących do HASAG: Taucha, Altenburg, Meuselwitz, Schlieben, Colditz i Flößberg.

W dniu 13.04.1945 roku obóz kobiecy w Lipsku został zlikwidowany, a więźniarki zmuszono do marszu śmierci. Po zakończeniu wojny zakład znalazł się pod kontrolą aliantów. Został rozebrany, zachowano tylko główny budynek.

Miejsca pamięci pracy przymusowej w Lipsku

W północno-wschodniej części Lipska znajduje się »Miejsce pamięci pracy przymusowej w Lipsku« (GfZL) – były gmach główny koncernu HASAG od roku 2001 jest symbolem bezprawnej pracy przymusowej w tym miejscu. W miejscu pamięci istnieje stała ekspozycja przedstawiająca historię pracy przymusowej w nazistowskim Lipsku oraz losy więźniarek podobozów obozu koncentracyjnego znajdujących się w pobliżu zakładów koncernu HASAG (Leipzig, Taucha, Schlieben, Altenburg i Meuselwitz).

Biblioteka i archiwa miejsca pamięci są dostępne w godzinach otwarcia oraz po wcześniejszym umówieniu. Można zarezerwować wycieczki z przewodnikiem, dni projektowe i inne programy edukacyjne.

Dodatkowe informacje i plan wydarzeń można znaleźć na naszej stronie internetowej: www.zwangsarbeit-in-leipzig.de

Miejsca pamięci pracy przymusowej w Lipsku są wykorzystywane w programie »Dr. Margarete Blank«. Można wesprzeć pracę naszych wolontariuszy, wpłacając datki na konto bankowe.

Förderverein »Dr. Margarete Blank« e.V.

Sparkasse Leipzig

BIC **WELADE8LXXX**

IBAN **DE 8286 0555 9211 0016 0996**